

Devalvacija smrti: o pogibijama novinara

Svjetlana Nedimović

Nije ostalo mnogo toga da se kaže o pogibijama ratnih izvještača. Zapravo je toliko toga rečeno da jedina novina jesu godišnje statistike. Sve ostalo – reagovanja, apeli, komentari, osude, rijetko pravdanja – neodoljivo podsjećaju na ukrštenice u kojima se uvijek pojavljuju iste natuknice i isti pojmovi.

Zato smrt Kerema Lawtona nalikuje kakvom ritualu ili dobro uigranoj predstavi. Kamerman Associated Pressa, prestižne svjetske novinske agencije, s dva pasoša u džepu, umire uhvaćen u raskoraku između dvije vatre. Kao po komandi, predstavnici međunarodnih organizacija i cehovskih udruženja svi redom urone u standardni prilični žargon – sloboda štampe i sveta novinarska dužnost, demokratija i ljudska prava, međunarodno humanitarno pravo i pravila ratovanja. Baš kao u obredu, nešto poznato, ako ne neizbježno blisko, podvrgava se mistifikaciji: tako se lov prevede u ples, a smrt od granate postane 'udar na demokratiju'.

Kao da smrt jedne osobe – namjerno ne insistiram na terminu 'ljudsko biće', jer to denotira prije biološku, ne nužno i etičku, činjenicu – nema dovoljno težine sama po sebi. Valjda smo se nagledali hiperkrvavih scena, pa je i smrt devalvirala. Valja je zato konvertovati u kakvu jaču 'valu', udar na demokratiju na primjer, ili slobodu govora i štampe. Otud potreba da se smrt prevodi. Ispade nam tako demokratija opipljivija od vlastitih glava – ne boli mene što me u glavu udaraju, već me boli što mi na demokratiju udariše?!

Nemojte me pogrešno shvatiti - ima smrti i patnji koje jesu i to – udar na neku slobodu ili neko političko uređenje ili neku kulturu, ali to je tek druga instanca. Prva linija udara uvijek je 'samo' krv i meso. Zato su tu bilo kakve metafore ili apstrakcije upravo nepristojne. Nešto što je do bola konkretno, kao novinar koji je zbog jedne izgovorene misli ostao bez glave, mora biti nazvano upravo tako – raznijeta glava – i kao takvo osuđeno. Sve drugo je ili kukavičluk ili puka parada velikih riječi.

Elem, bojim se, moram razočarati sve dobronamjerne pristalice demokratije. Smrt novinara ili kakvog drugog profesionalca u kakvom boguzaleđnom selu ili gradu Balkana ne treba i ne msije da se osuđuje kao napad na slobodu govora ili štampe, a o kakvoj demokratiji da i ne govorim. Radi se ovdje o raspolovljenim glavama, veoma konkretnim glavama i

veoma konkretnim ramenima na kojima te glave, demokratske ili ne, sjede. Jer, na kraju krajeva, na čituljama nikada ne završi demokratija, već slika Kerema Lawtona.

Svjetlana Nedimović je izvršna urednica 'Media Online'. ©Media Online 2001. All rights reserved.